

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-, OKTATÁSÜGYI ÉS TÁRSADALMI HETILAP

A MAGYAR TANITÓK OTTHONÁNAK, A TANITÓK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK ÉS A BUDAPESTI TANITÓTESTÜLETNEK
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szombaton.

Előfizetés: Egy évre 12 korona. Félévre 6 korona. Negyedévre 3 korona.

Kiadótulajdonos: A Magyar Tanitók Otthona Budapest, VIII.
József-körút 8. szám.
Ide küldendők az előfizetések.

Kiadóhivatal: Budapest, VII. Óvoda-utca 22. szám.
Lapreklamációk és hirdetésre vonatkozó közlemények ide
küldendők.

FELELŐS SZERKESZTŐ: **BARCA ALBIN** Budapest, VIII., Bezerédy-utca 16/a. szám.

SEGÉDSZERKESZTŐ: **SZÁNTÓ JENŐ.**

A külföldi tanfolyamok.

Amint olvassuk, Jénában pedagógiai tanfolyam nyílik meg a nagy vakáció alatt, amelyre mi tőlünk is készül néhány ember. Hogy nálunk is szomjuhozzák a pedagógia tudományának forrásait, ez a jelenség ránk nézve mindenesetre csak örvendetes lehet. De megvalljuk, hogy ebben a vonatkozásában egyszersmind elszomorító is. Megmondjuk, hogy miért?

Minden országnak szegénységéről az tesz tanubizonyoságot, ha külföldi matériákban több a behozatala, mint a kivitele. Ha pedig mindég csak behoz, és soha sem visz ki: egészen nyomoruságos a gazdasági helyzete. Amint áll ez a tétel az anyagi javakra, azonképen áll ez a szellemi javakra is, tehát ebben a pedagógiai javakra is. Mert ez minden esetben azt bizonyítja, hogy az illető ország fiaiból hiányzik a produktív erő, amely minden egészséges organizmusnak az alaptulajdona.

Szó sincs róla, hogy a pedagógiai tudomány ne volna nemzetközi jellegű. Az. Mert hiszen mindazok az idevonatkozó elméletek, a gyakorlatból elvont kitalálások, amelyek az emberi nevelést irányítják, bárhonnan származzanak is legyen: közös vagyunk. Ámde az is kétségbevonhatatlanul igaz, hogy az emberiség azért osztódott fajokra, hogy mindazokat a tehetségeket, valamirevalóságokat, amelyeket az Isten kegyelme az egyetemes emberiségnek ajándékozott, azokat

minden faj a maga sajátossága és természete szerint önmaga magából fejthette ki. Hogy ezekkel a fajilag megnyilatkozott különőségekkel hozzájáruljanak az egyetemességnek változatosságához, téhát gazdaságához is. Mert hogy példával éljünk: a piros rózsa is ugyanazon természeti törvények hatása alatt él, mint a tearózsa. Mégis a piros rózsa is más, a tearózsa is más. Közös célt, a természet örök törvényét szolgálja mindakettő; de úgy, hogy ebben a közösségben a maga fájának a sajátosságait, természetét fejti ki. Így járulván hozzá mindakettő az egyetemesség háztartásához is, a maga külön specifikus gazdaságához is. Ez a törvény áll a szóban lévő pedagógiára is. Itt is az egyetemességben a specifikumnak is kell élni. Tehát a gyümölcsnek itt is a saját fáján, a nemzet géniuszából kell kinőnie. Mert ha ezt nem teszi és minduntalan idegen elméletek után szaladgál, ahelyett, hogy a saját fájából merítené erejét, akkor megtagadja saját nemének produktívását, tehát létjogosultságát is.

És épen azért, mert így gondolkozunk, szomorú szívvel tekintjük azt a törekvést, hogy a jénai tanfolyamra mi tőlünk is annyian készülődnek. Mert ez azt bizonyítja, hogy nálunk a pedagógiának nincsen önálló művelője. Pedig hát ez nem így van. Van nálunk is, nem egy, de több. Csak meg kell látni őket. Hogy csak egynehányat említsünk a fényesebbek közül: itt van Kármán, Fináczy, Dr. Bokor, Gertyánffy és Kiss stb. Akik, azt hisszük, mind meglehetnének

nyerhetők a belföldi tanfolyamok eszméjének. De hát, fájdalom, ezzel is úgy vagyunk, mint a posztóvel. Budapesti? — az komisz. Miért? Mert belföldi. — Jénai? Az már szuperfájn. És miért? Mert külföldi.

Jövel ide is, óh tulipán!

Szabó Kálmán.

Nézetek

a budapesti elemi népiskolák V—VI. osztálya számára irt Havas-Peres-Pósa-féle olvasókönyvről.

Bevezetés, fejlődés. Két nagyfontosságú könyv van: a biblia és az olvasókönyv. Egyik a legtökéletesebb munka, a másiknak azzá kell lennie. Amint halad és fejlődik az élet, úgy kell fejlődnie az olvasókönyvnek is. Előhaladott szellemű iskolában ósdi olvasókönyvből tanítani kész anachronismus.

Kiállítás. Az előbbi olvasókönyvek kiállítása komor és rideg volt, nyomásuk nem elég tiszta. A könyv kiállítását illetően az új olvasókönyvben fejlődés mutatkozik. Lapja fehérebb, betűi tiszták, az egésznek hatása derült.

Szerkezete. Az olvasmányok VIII. csoportra vannak osztva. Új a VI. fejezet: „A munka világából“ című. Jó a felosztás rendszere és az elrendezés. Az első és második osztályban időrendben vannak az olvasmányok, míg a harmadik osztálytól feljebb tárgy szerint. Az első és második osztályos gyermek elolvassa az olvasma-

nyokat, gyönyörködik bennök, de nem tudja — amint-hogy nem is kell tudnia még — hogy az bizonyos rendbe, csoportba tartozik. A felsőbb osztályokban már ezt is megtanulja. Az olvasmányok időrendi felosztása kényelmesebb ugyan, a csoportosításból azonban megtanulja ismereteit rendszerezni.

Egyik-másik fejezetről. a) Elbeszélések és mondák. Az olvasókönyv I. része már nemcsak mesékből és szivnemesítő olvasmányokból áll. A régi olvasókönyvekben az volt a szokás, hogy a jó tanulóbból okvetlen papot, jegyzőt, tanítót neveltek az írók. Ha pedig elfárad a tanlásban, de szorgalmas és jó ember, legyen belőle bíró. Hogyan neveljem tanulóimat az iparos pályára, ha csak úgy veszi el jutalmát a derék, ha legalább is jegyző lesz. Ez régebben, pl. a hetvenes években érthető volt, mert akkor az a vágy élt mindenki szívében, hogy le kell rázni a Bach-korszak idegen beamtereit. Magyarország magyarságát a hivatalokban is ki kellett mutatni. De most ez már túlhaladott álláspont.

A „Történeti képek, nagy emberek“ című fejezet jobb az eddigi könyvek hasonló részénél.

Ha a mai nemzedék érzelem- és gondolatvilágát vizsgáljuk, akkor azt vesszük észre, hogy egy nagy eszme él benne: a független Magyarország. Ezt szolgálja az olvasókönyv is, amidőn negyven történeti olvasmánya közül tizenhárom a két szabadságharcról szól, vagy azon nagy hazafiakról, akik e nagy küzdelemben részt vettek, vagy azt elősegítették. E két nagy történeti esemény alaposabb megértése annál is inkább

TÁRCZA.

$$22 - 3 = 19.$$

Furcsa a cím, mert szám. De szót azért nem használtunk, mivel a szócím hosszú lett volna. Már pedig mi a hosszadalmasságnak ellenségei vagyunk. Még a tanítói konferenciák hosszadalmasságának is. Ez a téma a fentebbieken kívül máskülönben is sok kifogásra fog alkalmat szolgáltatni. Sokan minden bizonynyal azt fogják rá mondani, hogy nagyon is elemies: nem tanítónak való. Némelyek még méltatlankodni is fognak azon, hogy őket ilyen kezdetleges traktációban részesítjük. Még többen lesznek azok, akik azt fogják rá mondani, hogy: nem sokat ér. A legtöbbször pedig azon a lesújtó nézeten lesz, hogy: semmit se ér. Mindegy. Akár hogy áll a bál, neki vágunk.

A feladat tehát ez: $22 - 3 = 19$. A példa, amint látszik, így magában véve az első osztályba való arithmetikai példa. Még pedig az év végén ott is a könnyebbekből való. Az I. osztályban a maga idejében még Kasszir Izidor is meg tudta volna fejteni. Aki

pedig tudtunkkal eddigelé a leggyengébb számoló volt a földtekén, mert tisztára csak 25-ig tudott számolni, noha éveinek száma már első osztályos korában is netto 13 volt.

Ámde itten nem is szóbeli számvetésről van szó. A dolognak a nervusa az írásbeli számvetés logikus megoldásában keresendő. Mert amint méltóztatik látni, itten a kölcsönzés, vagy hogy maradiaknak ne látszassunk, a váltás vagy hogy hozzá még tudományosak is legyünk: bizonyos számtani elmélet kifejtésének a szüksége áll elő. Még pedig egyszerűen azért, mert a hármat a kettőből még egy szemes végrehajtó se tudja így kiekezkévalni. Hogy tudná azért azt megcselekedni Korszós Bálint, aki sohase volt végrehajtó? Sehogy. Nem is tudja, ha csak meg nem magyarázzák neki.

Falusi iskolákban a művelet végrehajtása előtt a tanító a gyermeknek körülbelül ilyenformán adja le a szót: Ki tudod-e venni a 3-at a 2-ből? Gy. Nem. T. Miért? Gy. Mert a 3 több, mint a 2. T. Helyes a beszéd és rendes. Látod így van ez édes apádnál is, ha édes anyád kér tőle kendőre, vagy lityára 3 forintot és apádnak nincsen, csak két forintja: nem tud adni anyádnak 3 forintot. És vajjon miért? Mert a követelt 3 forint több, mint az ő zsebében lévő 2 forint. És ugyan mit csinál ilyenkor édes apád? Gy. Ilyenkor édes apám

szükséges, mert a mai nemzedék előtt nem folynak le nagy harcok, ha pedig vannak jelentékeny küzdelmek, azok nem nőhetnek naggyá, mert napról-napra megismerjük azok fejlődési fokait, nincs tartós megállapodás, nincs nagyszerűség

Lásson a gyermek fenséges történeti jeleneteket.

A munka világából. A legértékesebb, amit fiainknak adhatunk, a munkakészség. Ha kietlen szigetre vetődöm, nem ér a kincs, vagyon semmit, csak egy van, ami lehetségessé teszi életemet: a munka. A munka felemel és sokszor megment. Ez tesz naggyá nemzetet, ennek hiánya pusztítja azt. Ez is oka, hogy „nemzetek lesznek, nemzetek vesznek.“ Példa rá Spanyolország. A kincs gazdaggá tette őket, de elszoktatta a munkától és most, hogy fogytán a pénz, teljes a tespedés, biztos a kimulás. Ma nemcsak a harcmezőn folynak le a nagy küzdelmek, hanem poros műhelyekben, füstös és zakatoló gyárakban is; nemcsak a katonák harcolnak a nemzeti létért, hanem kormos, szurtos legények is. Ma nem az a harci jelszó, hogy „Szuronyt szegezz!“ és „Előre!“, hanem „Munkára!“ Ezért helyes, hogy külön fejezetet szántak a szerzők a munkának és hogy olyan szépen írják róla, hogy szinte glorifikálják azt. Pl. a 329. l. a 3. és a következő sorok, meg „A munka“ című költemény. (357 l.)

Nemcsak az a jó hazafi, aki meghal a hazáért, hanem az is, aki dolgozik érte. Ilyen olaasmányok is vannak benne. Pld. Zsolnay Vilmos (152 olv.) Szentpétery

haragiában a haját tépi és ugrál, hogy asszondja, nem győzi édes anyámat holmi haszontalan cafrangokért pénzzel. T. Elhiszem. Sőt méltánylom is édes apád mérgelődését és ugrálását. De hát az is áll, hogy ugrálásért és mérgelődésért az Ázik zsidó nem ad se kendőt, se lityát. Igaz-e? Gy. Asszondom. T. No ha te is asszondod, akkor mit szokott ilyen égetni való szorult helyzetben csinálni édes apád? Gy. Hát a nyakába keríti a subát és elmegy a Scholem zsidóhoz kölcsönt kérni. T. Ha szegény édes apád szorult helyzetében így tesz: akkor mi is ehez a gonosz gazdálkodási rendszerhez fogunk nyulni. Vagyis mi is egy kis kölcsönt fogunk a 2-es számára felvenni, hogy fizetőképessé tegyük. Még pedig mi is a szomszédhoz megyünk, De nem Scholemhez, hanem a 2-es szomszédjához. Meiyik szám itten a 2-esnek a szomszédja? Gy. A 20-as. T. Ettől fogjuk a szükségelt aprópénzt kivásalni. És ha Scholem apádat megemberelte, bizonyosan ez is fog nekünk nyújtani egy kis családi hitelt. Mert ha van ember, aki nem szívtelen, a számok közt is bizonyosan fog akadni ilyen. Ámde a 20-asnak az a sajátsága, hogy nem ad kevesebbet kölcsön, csak 10-et. Ha a 20-as nekünk ad 10-et, mennyi marad neki? Gy. Akkurátusan 10. T. Hát nekünk akkor a 2 forintunkkal együtt mennyink lesz? Gy. 12 forintunk. T.

József (142. olv.) kik messze földön szereztek hírt é elismerést a magyar névnek.

Az olvasmányok szerkezete. Az olvasókönyv egészének és egyes részeinek bírálata után vegyük elő az egyes olvasmányokat. Az egyes olvasmányokból építjük fel a nagy művet: a jó olvasókönyvet. Minden olvasmány egy-egy kis remekmű legyen. Legyen benne egység, ne legyen szétszóró, ne térjen ki minden kis apró részletre, ami nem tartozik szorososan a tárgyhoz, ami nem segíti kifejteni az olvasmány egységes gondolatát. Az elbeszélések és mondák körébe tartozó olvasmányoknál kell nagyon figyelni a gondolat helyes kifejtésére. A régebbi írók minden hatás felfogására készen állottak, minden jelentéktelen körülmény magára vonta az író figyelmét. Az olvasmány minden része nem forgott az alapgondolat körül. Inkább szórakoztató tettek, semhogy lekötői lettek volna a figyelemnek. Az olvasmánynak sokszor nem volt alapgondolata. E könyvnél ez nem mondható. Sőt. Milyen szép itt pld. „A szentírás“ (5. olvas.) Herczeg Ferencről, melynek alapgondolata az, hogy megvéd a hit.

Olvasókönyvbe nem valók az olyan olvasmányok, melyeket nem tudom ki után írt valaki. Mert ez legtöbbször csak kiragadott része egy nagyobb munkának amit bizonyára megelőz valami és amihez még tartozik valami. Így adunk a gyermeknek olyat, aminek nincs se eleje, se vége.

Az olvasmányok nyelvezete. Minden műfajnak a maga nyelvezete felel meg. Az elbeszélések és mondák

Ha 12 forintunk lesz, ki lehet-e abból már venni a 3 forintot? Gy. Ugy vélekedem. T. Hát ha úgy vélekedel: vedd is ki! Marad? Gy. 9 forint. T. A 20 forintból mennyi maradt a kölcsön vett 10 forint után? Gy. 10 forint. T. Abból a 10 forintból van-e valami kivenni valónk? Gy. Nincs. T. Ha nincs: akkor a 10 forint tisztára és pontosan a miénk marad? Gy. Igen. T. Mennyi maradt tehát egy summába nekünk? Gy. Egyremásra 19 forint. T. Látod, így mászik ki az ember a bajból, ha nem restel kölcsönt kérni. Így nemcsak a Scholem zsidónál lehet boldogulni, hanem a számolás műveleténél is.

Amint látszik, a kivonásnak ez a neme, mivel a gyermek tapasztalati körére van alapítva: a leg-elemisebb, tehát a legérthetőbb is. Ennélfogva az alsó osztályokban ez a legtermészetesebb megmagyarázási mód is.

Sok tanító azonban — tisztelet a kivételeknek — nem így forgatja a beszédet. Neki az ilyen beszéd derogál, mert ez szerinte nagyon is elemés és így a gyermek könnyen megérthetné. Azért beszédét az érhetlenség fátyolával veszi körül. Mondván és beszélvén imígyen: 3-at a 2-ből nem vehetünk ki, azért a 2-höz adok egy 10-est. Most így beszéllek: 3-hoz hogy 12 legyen, köll: 9 és marad: 1;1-hez hogy 2 legyen, köll:

olyan egyszerűek és olyan szépek, hogy a gyermek rögtön megérti és gyönyörködik bennök. Legalább így tapasztaltam ezt az én tanítványaimnál. Azt kifogásolják, hogy sok bennük a tájszó. Itt-ott akad egy-egy, mint pld. a kászútúró (81 l.) Jókaitól. Ez is inkább csak alkalom a tájszó kifejtésére. Szokatlan kifejezés: elkövetkezett (164. l.) Eötvös Károlytól. (Magyarország legtöbb helyén használatos. Szerk.) Herman Ottó is használ egyet-egyét, de az ő kifejezései és magyarsága kétségen fölül áll. Szépen vannak stilizálva az olvasmányok. Ezek szép és könnyed nyelvezete olvasásra szoktatja a tanulót és nem betűiszonyra.

Azt is vethetik ellene, hogy rászoktatjuk a könnyebb olvasmányokra és szenvedélyes novella és regényolvasó közönséget nevelünk.

Mikor kikeltek az újságolvasás ellen, a hírlapolvasást azzal védte meg Hoitsy Pál, hogy az olvasásra szoktat. Azt hiszem, nagyobb joggal mondhatjuk ezt az olvasókönyvről.

Az olvasókönyv írói. A legjobb olvasmány is csak éppen hogy jó a gyermeknek. Az annyiszor és annyira elcsépelet közhely: fogékony gyermeki lélek tényleg fogékony. A jóra épűgy, mint a roszra. Gondolkozásainkat olvasmányaink irányítják. A nemzetek kulturájának fokmérője a könyvek terjedése. Az ólombetű elindult világhódító útjára, de nálunk ólomlábakon jár. A mi közönségünk nem szívesen olvas könyvet. Ennek az az oka, hogy az iskolában javarészt ismeretlen írókkal ismerkedik meg. Nincs kapcsolat iskolai és irodalmi

könyvek között. Nem volt sem az olvasmány, sem az író útján. Jólehet az olvasmányokat jó pedagógusok írták, de gyenge írók, a jó író pedig mindenkor jó tanító is. (De nem mindig jó nevelő is. Szerk.) Ha fejlettebb lesz a tanuló izlése, akkor nem fogja a ponyvairódatmat olvasni.

Az eddigi olvasókönyvekben volt igen sok olvasmány, amelyet az írt, aki keveset értett ahhoz, amiről írt. Itt mindenki a maga szakmájába vágó olvasmányokat írta meg vagy amihez értett. Pld. Fadrusz János (62. olv.) Malonyay Dezsőtől. A magyar kubikusok. (73.) Törs Kálmántól. A madár szava (110. olv.) írta Herman Ottó. A posta története (131. olv.) Hennyey Vilmostól. Könyvnyomtatás (133. olv.) Tábori Róbertől. A gőzmalom (139.) írta Kell Kornél. A világító gáz gyártása. (141. olv.) Pfeifer Ignác. Elég nagyjából ennyi is.

A negyedik és ötödik-hatodik osztályos olvasókönyvben az olvasmányok alatt ki van írva az író neve. Itt is fokozat van. Az I. II. III. osztályban olvas a gyermek, gyönyörködik az olvasmányokban, de keveset gondol az íróra, feljebb azonban már megösmékedik velök is.

Hibái. A tartalomjegyzékben jelölik a 45. olvasmányt is, de tényleg 45. olvasmány nincs, hanem e helyett van két 51. olvasmány. (122. és 140. l.) Zrinyi 1556. (88. l.) ment Szigetvár ellen, e helyett 1566. Napóleont 1809. választják császárrá (114. l.) e. h. 1804.

„Az anya temetése című“ olvasmányban (5. olv.) két

1. Ezzel vége az épületes beszédnek. De hogy honnan ment a 2-höz a 10, az égből-e, avagy mint a világ alkotódott: a semmiségből, azt az ő magyarázatából nem tudja meg a kerek világon senkisé. Mert vagy maga sem tudja, ami intellektualis fogyatékos; vagy pedig nem fejt ki, ami didaktikai bűnösség.

Mivel nem tudjuk, hogy melyik eset áll fen, fáradtságot veszünk magunknak a kérdés tisztázására már csak azért is, mert az e fajta tudatlan, vagy bűnös tanítás sok borsot tört az orrunk alá.

Mindenekelőtt megjegyezzük, és ezért a magyarázatért az erősebbektől eleve is bocsánatot kérünk, hogy a számtanban bizonyos általános szabályok v annak. Amelyeket ha számolni akarunk, vagy pláne ha számolás tanításban vagyunk részünk, okvetetlen tudnunk kell. Ilyen általános számtani tétel: *hogya az osztandót és az osztót egy és ugyanazon számmal megszorozzuk: a quotiens ugyanaz.* Pl.

$$3:3=1$$

$$2 \times 3=6: 2 \times 3=6=1$$

Ilyen számtani általánosság ez is: *Ha a kisebbítendőhöz és a kivonandóhoz egy és ugyanazon számot adjuk, a maradék ugyanaz.* Pl.

$$3-3=0$$

$$4+3=7-4+3=7=0$$

Ezen az utóbbi tételen alapszik a címbeli példának jogikus megfejtése is. Amelyet természetesen a gyermeknek előlegesen okvetetlen meg is kell magyarázni. Hogy pedig a példa teljes frissességében előttünk legyen, vegyük elő a címbeli példát újra és írjuk le úgy, amint dukál és illik is: 22

— 3

19

Beszéd: 3-at a 2-ből nem vehetek ki; azért a 2-höz adok 10-et, lesz belőle 12; 3-hoz hogy 12 legyen, kell: 9. De mivel a kisebbítendő egyesí jegyéhez adtam 10-et, kivonandó 10-eséhez is (itt: 0) kell adnom 10-et, mert különben a maradék változnék. — Most: 10-hez hogy 20 legyen, kell: 10. A maradék tehát: 19.

Igy lehet ezt és ehez hasonló műveletet okosan megmagyarázni és azokat a gyermek lelkében maradólag meggyökeresíteni. Mert hát kérem szívesen, az emberi elme is sok részben olyan, mint a veteményes kert. Valamint ez csak csiraképes magvaknak ad életet és tenyészetet: úgy az emberi lélek is csak a kellőleg megrostált és csiraképest tanítást veszi fel szervezetébe és csakis ilyen tanításból képes felépíteni értelmének megdönthetetlen templomát. Ugy is van. És más különben eddig is van.

Szabó Kálmán.

kis fiu beszélget, névszerint Feri és Pista, végül János is beleszól valahogy (14. l.)

A 184. lapon az 5. és a következő sorokban ez áll: „A nemzet kötelezte magát arra, hogy fejedelmét Árpád családjából választanak.“ Választanak helyett választ. A 166. lapon hálálát van e h. háláját. Az ilyeneket a legközelebbi kiadásnál helyre lehet hozni.

Képei. A képek, a rajzok finomodtak gondolatban és kivitelben egyaránt. Összehasonlíthatatlanul művészebbek az eddigieknél. Pld. Kerekes hadnagy haldoklása. (24. l.) A hős utolsó szavaiban is a hazát emlegeti, Damjanich pedig tisztelettel adózik neki. Mátyás király palotája és kertje (82. l.) vagy az egri nők (85. l.)

„Kossuth Lajos a szegedi nép között“ című olvasmány keretébe illesztett képről a gyermek észre veszi a lelkesedést, ami a hallgatóságban Kossuth szavai nyomán kél. Így megérti, hogy miért nőttek a földből a honvédek. — A magyar kubikusokat ábrázoló kép (197. l.) pedig nagyszerű.

Akár eredeti gondolata, mint a kubikusok, akár nem, mint Konstantinápoly (218. l.), részlet a fiúmei öbölből (212. l.) vagy a Mátyás szobor Mátyás alakja (174. l.) mind kitűnő és tiszta nyomású.

Előttem van három angol olvasókönyv. Az egyiket 1903-ban, a másodikat 1904-ben és a harmadikat 1906-ban, ez utóbbit jelen olvasókönyvünkkel egyidejűleg adták ki, képei sem minőségre, sem kivitelre mégcsak megsem közelítik a mi mostani olvasókönyveinket.

A kép, mint az olvasókönyv egységes gondolatának kifejezője. Minden olvasókönyvnek kell, hogy egy alapgondolata legyen. Ezen olvasókönyvnek ezt a gondolatát a belső címlapon lévő rajz fejezi ki. Az I. osztályos könyv első lapján lévő kép azt illusztrálja, hogy beveszi a kis fiú a tudomány várát, kezében az *i-s* zászlóval. Az olvasás-tanítást jelenti. A második osztályos könyv első lapján egy furulyázó kis paraszt fiú, vállán tarisznyája, a földön körös-körül virág jelöli a rétet, mezőt, a kis fiú otthonát.

A harmadik osztályos könyv a Lánchidat szemlélteti, mert itt (a III. osztályban) tanúlnak Budapestről. A Lánchidtól számítódik egyrészt Budapest, másrészt az ország fejlődése.

A IV. osztályos könyv első lapján Vajda-Hunyad vára van. Jelenti a hatalmas Magyarországot. Milyen szerencsés volt itt a szerzők választása. Oda teheték volna Visegrádot, mert az Anjouk alatt nagyobb volt az ország, hisz ez az az idő, amikor „magyar tenger vizében hunyt el észak, kelet és dél hulló csillaga.“

A Hunyadiak azonban jobban és elevebben élnek a nép lelkében. De még valami. A mi egész küzdelmünk: harc Bécs ellen. Sok bajunk volt és van Bécs-essel, de volt idő, amikor megaláztuk a büszke várost, amikor Bécs nyögte nagy királyunk bús hadát.

Az V.—VI. osztályos könyv címlapján az országháza van, az alkotmányos magyar állam jelképe.

Befejezés. Teljesítette-e az olvasókönyv a tanterv kívánalmait?

Most pedig, hogy a vége felé közeledünk, nézzük meg, hogy mit kíván a tanterv az olvasókönyvtől.

1. Hivatva van az olvasókönyv olvasmányainak mintaszerű nyelvével a gyermek nyelvértékét megerősíteni; szókincsét gyarapítani és fogalmazó-képességét fejleszteni.

2. Hivatva van a gyermek erkölcsi érzékét fejleszteni és megnevelni.

3. Hivatva van olvasmányainak művészi minőségével a gyermek szépérzékére fejlesztőleg hatni és az olvasást megkedveltetni vele, gyönyörűségévé tenni.

4. Végre — s ez a legfontosabb rendeltetése — hivatva van az olvasókönyv arra, hogy bevezesse a gyermeket nemzete érzelmi és gondolatvilágába. (Tanterv és Utasítás az elemi népiskola számára 56. l.)

Azt hiszem, hogy ezeknek a feltételeknek megfelelt az olvasókönyv. Különös érdeme az, hogy megszeretteti velünk az olvasást és ezáltal az ivó és kártyázó generáció mellé egy olvasó nemzedéket nevel. *Lantos Lajos.*

Hírek.

Tisztelettel értesítjük olvasóinkat, hogy lapunk július és augusztus hónapokban nem jelenik meg.

Az Otthon elnök-igazgatóját a nagyszünet alatt Faller Jenő igazgató helyettesíti.

Pénztári órák ezután is pontosan naponként d. u. 5—7-ig tartatnak a Magyar Tanítók Otthonában, ahol most rendezik be újra az irodahelyiséget. Kedvezményes jegyek pénztári órákon kívül is kaphatók Zimányi Ignácénál.

Az Otthon igazgatósága fölkéri mindazokat, akik a pénztárnál — melyet július és augusztus hónapokban Ferenci József irodai alkalmazott kezel — fizetéseket teljesítenek, az átadott összegekről ellennyugtákat kiállítani szíveskedjenek és az Otthon bélyegzőjével ellátott nyugtákat kérjenek.

A VIII. ker. tantestületek által rendezett hangverseny tiszta jövedelméből keletkezett irodalmi alap a kezelő és ellenőrző bizottság 1906. évi június hóban tartott ülésén 1390 korona 89 fillér volt. A f. 1907. évben esedékes kamatok összege 82 korona 82 fillér.

Azonban csak 52 korona 82 fillér csatoltatott a tőkéhez, 30 koronát a bizottság egy VIII. kerületi tanító kitűnően tanuló fiának ítélte oda ösztöndíjképpen.

Ez immár a 3-ik eset, hogy tanítógyermek az alaptól ösztöndíjat kap.

Az irodalmi alap tőkeállománya tehát 1443 K 71 f.

Láta: *Vörös Kálmán* kezelőbizottsági elnök.

A pénztári könyv adatai szerint összeállította:

Békássy Sándor bizottsági pénztáros.

Juniálisunk. A fáradság meghozta gyümölcsét. Olyan erkölcsi és anyagi sikert aratott Otthonunk, mely a jövőt illetően a legszebb reményekre jogosít bennünket. A diszes társaság napfölkelte után hagyta el a Gellérthegy kioskot, honnan mindenki egy kedves és kellemes emlékekkel távozott. Mert ki ne emlékeznék vissza kellemesen egy jól sikerült mulatságra, ahol a hangulat nem képmutatós, a fesztelenség nem erőltetett külsőség volt. A bevétel a siker szempontjából csak másodrendű kérdés. De ez a másodrendű kérdés is 100 koronával gyarapította az Irodalmi alapot.

A felülfizetésekért köszönetet mondva, az alábbiakban nyugtázzuk. Felülfizettek: Dob-utcai tanítótestület 4 kor., Buchler Lipótné, Fischhof József, Galambos László, Grosz Frigyes, Hartmann Lipót, Jäger Artur, Schächter József, Szende Antal, Zouffaly Károly 2-2 kor., Damsa Valér, Hermann László, Kugler Sándor, Trajtler Károly 1-1 kor., összesen 26 korona.

Tanítók utazási ösztöndíja. A szünidei tanulmányútra az idén csak 4 tanító kapott ösztöndíjat. És pedig: Székely Eugénia jenai, Gyulai Ferenc jenai, Dr. Orel Géza franciaországi és Pintér Zsigmond németországi tanulmányútra.

Az iparostanonc-iskolai oktatásra képesítő tanfolyam befejeződött. A gépipari szakon 23 tanító nyert képesítést.

Nász. Velösy Lipót, az V. ker., Szemere-utcai iskola igazgatója feleségül vette özv. Malatin Rudolfnét szül. Scharffenberger Erzsébetet. — Palócz Endre kartársunk július 6-án d. e. 11 órakor tartja esküvőjét Verebes Ilonkával a Jézus szt. szive templomában. — Mohar Géza eljegyezte Szolcsányi Ilona kisasszonyt. — Ternyei Ferenc jegyet váltott Imrovits Irma úrhölgygel. Üdvözljük kartársainkat.

Pedagógusok szanatórium-egyesülete. A Budapesti Orvos-Szövetség legutóbbi közgyűlésén foglalkozott e kérdéssel. A közgyűlés tekintettel arra, hogy ezen egyesület tulajdonképeni célja az volna, hogy a csekély tagsági díj bizonyos töredéke fejében a tagokat és azok családtagjait egyesületi orvosok által díjmentes gyógykezelésben részesítse, már a kísérletezést is helyteleníti. A közgyűlés elítéli az orvosi munka értékével való kereskedést és kimondta, hogy állást foglal az alakulóban lévő egyesület e törekvésével szemben s az orvosi állás elfoglalását ennél az egyesületnél *etikai vétségnek* minősíti.

Anélkül, hogy az Orvos-Szövetséggel vitatkozásba óhajtanánk bocsájtkozni, megjegyezzük, hogy ha a tanítóság a maga egyetemességében összetartana, mégis állhatna, virágozhatnék ezen egyesület.

A pécsi tanító-egylet 40. éves fennállásának emlékére f. é. június hó 30-án (vasárnap) d. e. 9 órakor Pécsen, a közs. polgári leányiskolában disz-közgyűlést tart, rajzkiállítással kapcsolatban. A rajzkiállításon részt vesznek: Budapest fő- és székváros iskolái, a bajai áll.

tanítóképző-intézet és gyakorló iskola, az oravicabányai, a makói áll. és Pécs szab. kir. város községi elemi iskolái, végül Lathwésen Gyula székesfővárosi tanító földrajzi rajzaival. A külföldi iskolák közül kiállítanak: Zürich, Männzdorf, Lyss, Magdeburg, Drezda, Düsseldorf, Hamburg, St. Gallen. A kiállítás f. é. július hó végéig tart.

Irodalom.

Értesítők. A budapesti állami kisegítő-iskola III. értesítőjében számol be az 1906—1907-i tanítási esztendőről. A kimutatásokon kívül ismerteti a kisegítő-iskola célját s annak szervezetét. Közli a június hó 9-iki szülői értekezleten tartott előadást, mely ügyesen számol be azon eredményekről, melyeket a segélyző-bizottság már eddig is elért. A tartalmas és tanulságos könyvecské *Éltes Mátyás* igazgató állította össze.

*

A budapesti deák-téri ág. hitv. evang. testvér-egyházak nép- és polgári iskolájának XXVIII. értesítője Windt J. József tollából megszívlelésre méltó cikket közöl a kézügyességi oktatásról. Szüsz Lajos az elhunyt Lux Ede volt kartársunkról emlékezik meg igen szép szavakkal. Falvay Antal igazgató az iskola évi történetét írja le, melyet ezután a szokásos kimutatás követ.

A „Filléres Könyvtár“ ujabban is több értékes kötettel gazdagodott, melyek a következők: Sebök Zsigmond: Mackó úr harmadik utazása, — Móra Ferenc: Falun, városon, — Garády Viktor: Kerek erdő, — Lőrinczy György: Mátyus földjén, — Gárdonyi Géza: A nagyapó tréfái, — Benedek Elek: Elek apó meséi, — Lampérth Géza: Hű a koporsóig (Rákóczy-Mikes 2 kötet). E felsorolt kötetekből egy minta-kötet közöl mutatóványrészleteket, amelyek külön-külön is érdekes kis olvasmányok. Mindegyik kötet ára 50 fillér. Igen alkalmas a tanulóifjúság számára vizsgai ajándéknak és szünidei olvasmányul. Kiadja Singer és Wolfner.

A M. Tud Akadémia Classica-Filológiai Bizottságának „Görög és Latin Remekirók“ című vállalatának sorozatában a Franklin Társulat útján megjelent ponori Thewrewk Emil, a görög Anthologia és Anakreon kongeniális fordítójának tolla alól *Homeros Iliása* I—VI. énekben, két kiadásban. A görög és magyar szöveg együttes kiadásának ára 6 korona, a magyaré külön 3 K Hivatott klasszikus fordítóknak még mindig nem elég gazdag irodalmunk, azért ez új mű is hézagpótló munka.

Szintén a *Franklin Társulat* „Falusi könyvtár“ című vállalatában jelent meg Monostori Károly tollából: „Állatainknak betegségekből való védeése.“ 8-ik jav. kiad. ára 1 K. Mint agrárnépnak, roppant fontos a marha-

tenyésztés, különösen a kis gazdák szempontjából. A jó anyaföld is igen sokszor sztrájkol (csak az adógép nem szünetel), a kis termést is tönkreteszi a papiros buza, az átkos börzespekuláció. Jön a végrehajtó, pereg a dob s következik . . . Amerika. Egy tehénnel, egy-két tinóval, csikóval, malackával csak segít magán a gazda, bár ezekkel még jobban az isten kezében van, mert a gabonát bebiztosíthatja tűz-jég ellen, de a már „Dr.”-ra is képesítő áll. orvosi akadémiánk még nem tudta feltalálni a sertész szérumát se, hanem összes tudománya a határozatokban merül ki. Nincs eléggé szervezve sem ez intézmény, irodalmunk is kevés, azért minden tanácsot és utbaigazítást meg kell ragadnunk, ami e téren kínálkozik. Ajánlatos e könyv falusi tanítóknak és gazdaköröknek, hogy eloszlassák a babonának azt a fajtát, mely a beteg marhát karácsonyi foghagymával, sodrófával és keresztbe tett seprével, meg ráolvasással gyógyítja meg mindig. —h cz—s.

Egyesületi élet.

Értesítés. A „Budapesti (budai) Tanítóegyesület“ f. é. szeptember hó első hetében 3 napra terjedő *társas kirándulást* rendez a *pécsi országos kiállítás megtekintésére*. A társas kirándulásban az egyesület tagjain kívül részt vehet minden székesfővárosi tanító. Jelentkezni az elnökségnél (II. ker., Iskola-utca 48—50) *legkésőbb f. é. augusztus hó 1-éig lehet*. A kirándulás költségeire vonatkozó tájékoztatót a jelentkezők számának megállapítása után haladéktalanul közölni fogjuk az érdeklődőkkel.

Koncsek Lajos
elnök.

Witkowsky Sándor
főjegyző.

Pályázati hirdetés. A „Budapesti (budai) Tanítóegyesület“ a következő pályátételt tűzte ki: „Mik az okai a gyermekek mai napság oly ijesztő módon tapasztalható erkölcsi visszaesésének s mit tehet a tanító, illetőleg az iskola ez okok lehető megszüntetésére nézve?“ A pályamunkának ki kell terjeszkednie úgy a családi, mint az iskolai nevelés hiányosságaira és ferdeségeire s a gyermekvédelemnek helyesebb és célszerűbb irányban való fejlesztése tekintetében egészséges irányelveket kell nyújtania. A pályadíj 200 korona. A benyújtás határideje: 1907. december 31-ike. A nyertes pályamű a szerző tulajdona marad. Csak egyesületi tag pályázhat. A pályamunkák idegen kézzel írva, kettős borítékba zárva s jelíges levéllel ellátva az elnökség címére (II. ker., Iskola-utca 48—50.) küldendők. A jelíges levél a két boríték közé helyezendő. Csak önálló beccsel bírós a pályázati feltételeknek teljesen megfelelő munkák díjaztatnak.

Vegyések.

Az osztrák trónbeszéd. Politikával nem foglalkozhatunk. A trónbeszédből kommentár nélkül csak azt jegyezzük föl, hogy a kormány törvényjavaslatot fog a tanítóképzésről és a tanerők kvalifikációjáról előterjeszteni. A gondolatok további fűzését olvasóinkra bizzuk.

Orgonagyár kitüntetése. Országgh Sándor rákospalotai (Bpest mellett) orgonagyáros céget, a múlt évben Kassán rendezett iparkiallítás nagybizottsága, a bemutatott gyártmányának kiváló minősége és versenyképessége, valamint a kivitelben nyilvánult műizléséért „Diszoklevéllel“ tüntette ki. Hazánk ezen legrégebb orgonagyára számtalan kitüntetésen kívül, erre az újabb elismerésre és kitüntetésre méltán rászolgált, amennyiben egyike azon szolid és lelkiismeretes cégeknek, melyek műveik kivitelére a legnagyobb gondot fordítanak.

Tavaszi gyógyítások. Az életet ébresztő tavasz meleg nap sugaraival földünk minden élő szervezetére hihetetlen hatással van. Életet ad és életet vesz! Utóbbi sok beteg embertársunk szomorú kimúlása bizonyítja, a kik áldozatai a márciusi nagy ébredésnek. Mert a tavasz melege nem csak a test élettani sejtjeit szaporítja, hanem ilyenkor a testet emésztő káros sejtek is rohamosan fejlődnek és pusztítják a szervezetet. Ez okból épp tavaszkor szorul az emberi test leginkább az orvosi tudomány támogatására, mely hivatva volna ellenállóképességét öregbíteni, a kóros folyamatok rohamos fejlődését vagy egészen megakadályozni, vagy legalább körülhatárolni, visszaszorítani. A most uralkodó gyógyirányok között ezen hivatást legtökéletesebben teljesíti Dr. Kovács J. fővárosi orvos új gyógymódja, a vérgyógyítás Hemopatia. Ezen gyógymód kizárólagosan a vér vegyi tisztítását, a vérkeringés rendezését és új és élettani tökéletes vérképződést szorgalmaz. Ezáltal emeli a test összes szerveinek munka- és ellenállóképességét. Ezuton elért eredményei valóban megragadók és különösen feltűnők görvélykór, csúsz, astma, ideg, gyomor és bőrkiütésekkel járó vérbajoknál. Dr. Kovács most kezdi meg tavaszi kuráit. Mindazon szenvedő embertársaink, a kik a fent felsorolt bajokban szenvednek, el ne mulasszák. Dr. Kovács fővárosi orvos intézetét (Budapest, V., Váci-körút 18. I.) felkeresni, mielőtt valami fürdőhelyekre, vagy gyógyintézetbe mennének, mert a hemopatiái kurák kellemesek, könnyen betarthatók, hivatási zavarokkal nem járnak, a beteg saját lakóhelyén végezhető és ezáltal tetemes idő- és költségmegtakarítással járnak.

Lapreklamációkat kérjük 14 napon belül eszközölni, ezen időn túl ilyeneket nem fogadunk el.

HIRDETÉSEKET

felvesz a kiadóhivatal:

Budapest, VII., Bezerédy-utca 16. szám.

Orgona-Harmoniumok.

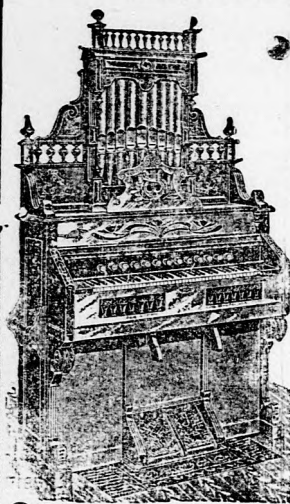
A gyönyörű hang, melyet a világhírű és elismert legjobb gyártmányú amerikai rendszernek elmés szerkezete elővárszol, önmagának zeng dicseretet. 65 forinttól minden árban kapható.

STOWASSER J.

cs. és kir. udv. hangszergyáros, a m. kir. zeneakadémia, színházak, művészek stb. szállítója

Első magyar, villamos erőre berendezett, hangszergyár
Budapest, II. ker., Lánchid-utca 5. szám.

Továbbá ajánlja saját gyárában készült, elismert legkiválóbb minőségű összes húros-, vonós- és fuvó-hangszereit, szakértői és feltétlen szolid árak mellett.

Specialista vonós hangszerek készítésében és javításában.

Hangfokozó-gerenda

mely által hármely hegedű, gordonka, beleillesztése után sokkal jobb, erősebb és lágyabb hangot nyer. (Biztos siker.) Hegedűbe hangfokozó-gerenda 4 frt. Kezesség minden egyes hangszernél.

Legnagyobb gyári raktár.

Saját találmányú (Rákóczi) Tárogató; általánosan elismert legjobb, mely tökéletes soló hangszerré általam konstruáltott. Iskolával 30 frttől feljebb.

Árjegyzék minden egyes hangszerről külön kívánatra bérmentve küldetik.

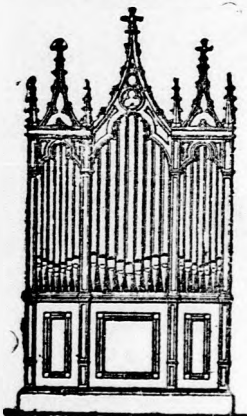
Kivitel nagyban és kicsinyben.

ÖRÖME

van sok ezer iskolának, melyek az olvasás tanításának megkönnyítése céljából a Péter József vágsellyei igazgatótanító Fonomimikai eljárását használják. Ez a fonomimikai eljárás miniszterileg engedélyezve van és díszoklevéllel tüntették ki. Kérjen prospektust. Kiadja az „Első Galántai Könyvnyomda” Galánta. (Pozsony m

ORSZÁGH SÁNDOR

cs. és kir. udv. szállító * orgona- és harmonium-gyáros
RÁKOS-PALOTA (Budapest mellett).

Az 1885. évi kiállításon „nagy díszoklevéllel- és „Ferenc József lovagrenddel“, az 1904. évi veszprémi kiállításon arany éremmel kitüntetve azonkívül számtalan kitüntetés és elismerés. Készít kellemes és főmörhangú, legjobb és legújabb rendszerű orgonákat. Elvállal javításokat és átalakításokat. Kisebb orgonák készletben vannak. Szolid munka és jutányos árak. Is orgonák jóságát mi sem bizonyítja inkább, mint az, hogy a gyár alapítása óta 400-nál több orgona lett megrendelve és elkészítve.

Árjegyzék és részletes tervek kívánatra díjmentesen küldetik.

RÖSER JÁNOS

nyilvános tan- és nevelő-intézete

Budapestben, VI. ker., Aradi-utca 10. sz.

Ezen intézetet alapított 1853-ban Eddig tanulók száma 17389. Magában foglalja: a nevelő-internátust, melyben vidéki családok fiai teljes ellátást, felügyeletet és nevelést nyernek; a felső kereskedelmi iskolát, melynek záróbizonyítványai az egyévi katonai szolgálatra jogosítanak; a polgári iskolát, mely egyenjogú és egyenrangú az állami és községi iskolákkal. Értesítést küld és felvilágosítást ad az igazgató

Röser János Budapest, VI., Aradi-utca 10.

Ezen cégtáblán ismerhetők fel azon üzletek, amelyekben egyedül árusítanak eredeti SINGER varrógépek.

SINGER Co. VARRÓGÉP RÉSZV. TÁRS.

SZT. LUKÁCSFÜRDŐ

gyógyfürdő, Buda.

Téli és nyári gyógyhely

Természetes forró-meleg kénes források, iszapfürdők, iszaporogatások, zuhany-masszage, vizgyógyintézet, szénsavas fürdők, villanyfényfürdők, gőzfürdők, kő- és kádfürdők, gyógyvizuszodák. — Olcsó és gondos ellátás. Csusz, köszvény, ideg- és bőrbajok stb. felől kimerítő prospektust küld ingyen a

Szt. Lukácsfürdő igazgatósága, Buda

Ezernél több kiváló orvos és tanár ajánlja!
1904. St. LOUIS GRAND PRIX.

Külföldi utazáson kérjen mindenütt Szt.-Lukácsfürdői
KRISTÁLY-ÁSVÁNYVIZET!

szénsavval telített ásványvíze hasznos ital étvágyzavaroknál és emésztési nehézségeknél. A legtisztább és legegészségesebb asztali és borvíz. Hathatós szomjcsillapító. — Vidékre és külföldre fuvardíjmentes szállítás. — Kérjen árjegyzet. — Szénsavtelítés nélküli töltés is rendelhető, mely hasonló enyhesége olytán pótolja a francia Evian és St. Galmier vizeket.

Szt. Lukácsfürdő Kútállalat Budán.